

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO**

Seduta tat-13 ta' Frar, 2007

Citazzjoni Numru. 1155/1991/1

**Carmelo u Alfred aħwa Farrugia bħala diretturi u in
rappreżentanza tas-soċjetà *Invicta Limited***

Versus

**Direttur tax-Xogħlijiet u, għal kull interess li jista'
jkollhom, *Chairman* tal-Bord tal-Kuntratti tad-
Dipartiment ta' l-Edukazzjoni in rappreżentanza ta' l-
istess Bord tal-Kuntratti; *Accountant General* u
Direttur tal-Kuntratti; Direttur ta' l-Edukazzjoni;
Ministru tal-Finanzi; u Thomas Busuttil bħala direttur
u in rappreżentanza tas-soċjetà *TEG Industries
Limited***

F'din il-kawża s-soċjetà attriċi qiegħda titlob illi l-qorti tgħid illi kien minħabba korruzzjoni illi appalt għal xogħlijiet pubbliċi, li ngħata wara sejha għal offerti, ingħata lil terzi u mhux lill-attriċi.

Lô-ċitazzjoni tgħid illi fil-5 ta' Frar 1991 it-Teżor kien ħareġ sejha numru 32/1991 għal għamara għall-iskejjel, skond speċifikazzjonijiet dettaljati fl-istess sejha. Waħda mill-kondizzjonijiet tgħid hekk:

The Director of Education or his representative shall not accept any furniture until and unless the Director of Public Works certifies that the work is of the required standard and complies fully with the relative specifications.

Is-soċjetà attriċi għamlet l-offerta tagħha iżda l-Bord tal-Kuntratti tad-Dipartiment ta' l-Edukazzjoni għażel fil-parti l-kbira – disgħa minn ħdax-il *item* – l-offerta ta' *TEG Industries Limited*, u dan għalkemm la l-kampjuni ipprezentati minn din u lanqas ix-xogħol konsenjat ma huma kif riedu l-ispeċifikazzjonijiet, kemm għax hemm differenza sostanzjali u kemm għax ix-xogħol konsenjat huwa aġġar mill-kampjuni, iżda ħadd mill-konvenuti ma oġġezzjona għall-kwalità tax-xogħol.

Is-soċjetà attriċi, b'ittra tas-7 ta' Mejju 1991, ipprotestat kemm mad-Dipartiment ta' l-Edukazzjoni kif ukoll mal-Ministeru tal-Finanzi u mat-Teżor, iżda ħadd mill-konvenuti ma għamel xejn.

L-attriċi tgħid illi jidher ċar illi saru atti ta' korruzzjoni, jew mir-rappreżentant tad-Direttur tax-Xogħlijiet jew minn xi membri fil-Bord tal-Kuntratti tad-Dipartiment ta' l-Edukazzjoni, iżda l-konvenuti, wara protest ipprezentat mill-attriċi fil-31 ta' Mejju 1991, wieġbu illi l-membri tekniċi tad-Dipartiment ta' l-Edukazzjoni kienu sodisfatti.

L-attriċi għalhekk fetħet din il-kawża u qiegħda titlob illi l-qorti:

1. tgħid illi la l-kampjuni ipprezentati u lanqas ix-xogħol konsenjat mis-soċjetà konvenuta *TEG Industries Limited* lid-Dipartiment ta' l-Edukazzjoni ma huma kif riedu l-ispeċifikazzjonijiet ippubblikati mas-sejha għal offerti numru 32/1991 tal-5 ta' Frar 1991;
2. tgħid illi, għalkem ix-xogħol konsenjat mis-soċjetà konvenuta *TEG Industries Limited* huwa ħażin u 'l bogħod mill-ispeċifikazzjonijiet, ħadd mill-konvenuti l-oħra ma oġġezzjona għall-kwalità tax-xogħol, u dan kien bi ħsara għall-interessi tas-soċjetà attriċi;
3. tgħid illi kien hemm korruzzjoni fil-għoti tal-kuntratt lil *TEG Industries Limited* u meta kien aċċettat ix-xogħol fornut minnha, u din il-korruzzjoni, bi ħsara għall-interessi

tas-soċjetà attriċi, saret mir-rappreżentant tad-Direttur tax-Xogħlijiet u mill-Bord tal-Kuntratti tad-Dipartiment ta' l-Edukazzjoni, li kellhom id-dmir preċiż illi jaraw illi x-xogħol qabel ma' jiġi aċċettat ikun kif mitlub u jkun jaqbel għal kollox ma' l-ispeċifikazzjonijiet;

4. tordna illi l-offerti wara s-sejha numru 32/1991 jitqiesu mill-ġdid;

5. tgħid illi, minhabba dak li ġara, is-soċjetà attriċi ġarrbet danni, li għalihom iwieġbu l-konvenuti jew xi wħud minnhom;

6. tillikwida d-danni li ġarrbet l-attriċi;

7. tikkundanna lill-konvenuti, jew lil min minnhom jaħti, iħallsu d-danni kollha; u

8. tordna illi kopja tas-sentenza tintbagħat lill-Avukat Ġenerali.

Qiegħda titlob ukoll l-ispejjeż, fosthom dawk tal-31 ta' Mejju 1991.

Is-soċjetà konvenuta *TEG Industries Limited* ressqet dawn l-eċċezzjonijiet:

1. it-talbiet tas-soċjetà attriċi safejn magħmula kontra l-eċċipjenti għandhom jiġu miċħuda bl-ispejjeż għax l-eċċipjenti wettqet regolarment l-appalt mogħti lilha mill-Bord tal-Kuntratti tad-Dipartiment ta' l-Edukazzjoni; u

2. f'kull każ l-eċċipjenti ma twegibx għad-danni għax ma kellha ebda sehem f'dak li sar biex tqiesu l-offerti u biex ingħata l-kuntratt.

Il-konvenuti l-oħrajn ressqu dawn l-eċċezzjonijiet:

1. din il-qorti ma għandhiex kompetenza biex tisma' u taqta' l-kawża safejn tolqot lilhom, skond l-art. 742(2) u (3) tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili;

2. ma hemm ebda relazzjoni ġuridika bejn is-soċjetà attriċi u l-eċċipjenti kollha ħlief l-*Accountant General*, għax is-sejha għal offerti tinħareġ mill-*Accountant General* li jkollu wkoll id-deċiżjoni finali; safejn l-eċċipjenti l-oħra kellhom xi sehem, setgħu biss jagħmlu rakkomandazzjoni lill-*Accountant General*;

3. is-soċjetà attriċi ma għndhiex interess ġuridiku safejn qiegħda ssejjes il-kawża fuq is-suppożizzjoni li kellu bilfors jingħata l-kuntratt kontra l-kondizzjonijiet ġenerali;

4. id-Direttur tax-Xogħlijiet għandu jinħeles mill-ħarsien tal-ġudizzju għax il-kondizzjoni msemmija mill-attriċi fiċ-ċitazzjoni tgħodd fil-każ li jintgħažel xi oblatu u ma hijjex

kondizzjoni għall-għażla ta' oblatur; għalhekk id-Direttur tax-Xogħlijiet ma għandu x'jaqsam xejn mal-għażla li saret;

5. it-talba għal dikjarazzjoni li saret korruzzjoni ma tistax tintlaqa' għax l-attriċi qatt ma gābet prova ta' korruzzjoni, jew qalet x'tip ta' korruzzjoni tallega li kien hemm, u l-allegazzjoni mhux sostanzjata hija abbuż tal-proċess ġudizzjarju;

6. it-talbiet għad-danni ma jistgħux jintlaqgħu għax l-attriċi qiegħda titlob ukoll illi l-offerti jitqiesu mill-ġdid; f'dan il-każ ma jistax jingħad illi l-attriċi gārrbet danni għax kull nefqa li saret qabel ma kienet aċċettata xi offerta kienet nefqa li min għamilha daħal għar-riskju tagħha; id-danni jridu jkunu "reali" u mhux "ipotetiċi fl-eventwalità" li tintlaqa' l-offerta ta' l-attriċi;

7. ir-raba' talba (biex l-offerti jitqiesu mill-ġdid) ma tistax tintlaqa' għax issa x-xogħol gā sar u tħallas;

8. it-tmien talba (biex tintbagħat kopja tas-sentenza lill-Avukat Ġenerali) hija żejda, u l-attriċi għandha teħel l-ispejjeż tat-talbiet żejda u kontradittorji; u

9. l-għażla ta' l-offerta saret bl-aktar mod ġust kif riedu l-kondizzjonijiet ġenerali u l-kondizzjonijiet speċjali tas-sejha għal offerti, fl-interess kemm finanzjarju kif ukoll tekniku tad-Dipartiment ta' l-Edukazzjoni.

Waqt is-smiġħ tal-kawża nħatar perit legali li ħalef ir-rapport tiegħu fit-3 ta' Mejju 2005, u wieġeb ukoll għal mistoqsijiet li sarulu għall-eskussjoni fit-13 t'Ottubru 2005. Il-qorti rat ukoll in-noti ta' osservazzjonijiet li għamlu l-partijiet.

Il-fatti ta' din il-kawża seħħew hekk:

FI-1991 it-Teżor ħareġ sejha għal offerti biex id-Dipartiment ta' l-Edukazzjoni jixtri ħdax-il tip ta' għamara għall-iskejjel tal-gvern. Fis-sejha kien hemm murija l-ispeċifikazzjonijiet li fuqhom kellha tinħadem l-għamara. Fost il-kondizzjonijiet kien hemm dik li tgħid illi min jagħmel offerta kellu jagħti kampjuni tax-xogħol li kien joffri, u illi l-gvern żamm is-setgħa li ma jagħzel ebda offerta.

Kien hemm ħames offerti; tnejn minnhom ma setgħux jitqiesu għax ma kienx hemm kampjuni; mit-tlieta l-oħra, waħda kienet tas-soċjetà attriċi, oħra tas-soċjetà konvenuta *TEG Industries Limited*, u oħra ta' terzi.

Inħatar bord biex iqis l-offerti u jirrakkomanda liema waħda kellha tingħażel, u l-bord irrakkomanda – u effettivament intgħażlet – l-orħos offerta għal kull *item*, li kien ifisser illi l-kuntratt għal disgħa minn ħdax-il *item* ingħata lil *TEG Industries Limited* u l-kuntratt għaż-żewġ *items* l-oħra ngħata lis-soċjetà attriċi.

Is-sistema ta' kontroll li kellu d-Dipartiment ta' l-Edukazzjoni biex jara illi l-għamara tinħadem skond l-ispeċifikazzjonijiet u skond il-kampjuni ma kienx metikoluż biżżejjed u l-għamara konsenjata minn *TEG Industries Limited* ma kinitx għal kollox skond l-ispeċifikazzjonijiet, għalkemm għandu jingħad illi kien id-dipartiment stess illi, billi ried il-konsenja ta' xi siggijiet malajr billi kien jeħtiegħom għaċ-ċentru ta' l-eżamijiet, talab lil dik is-soċjetà tikkonsenja dawk is-siggijiet ukoll bla ma jkunu rfinuti, b'dan illi kellha terġa' toħodhom wara biex tiffinahom.

Lis-soċjetà attriċi deħrilha iżda illi *TEG Industries Limited* għamlet offerta irħas minn tagħha – li biha rebħet il-biċċa l-kbira tal-kuntratt – għax ix-xogħol tagħha kien inferjuri, u s-sistema ta' kontroll kien deliberatament laxk biex dan ix-xogħol inferjuri ma jinqabadx: *ergo*, tgħid l-attriċi, kien hemm korruzzjoni fil-proċess kollu, mill-għażla ta' l-offerta sal-aċċettazzjoni tal-konsenja, għax “dawn l-affarijiet ma jsirux għalxejn”.

Għalhekk l-attriċi fetħet din il-kawża tallum.

Qabel ma nidħlu fil-meritu tal-kawża rridu nqisu xi eċċezzjonijiet preliminari billi, jekk jintlaqgħu dawk l-eċċezzjonijiet, il-kawża ma tkunx tista' titkompli kontra l-konvenuti jew xi wħud minnhom.

Nibdew bl-eċċezzjoni ta' nuqqas ta' kompetenza mibnija fuq l-art. 742(2) u (3) tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili li, fiż-żmien rilevanti għall-għanijiet ta' din il-kawża, qabel ma nbidel fl-1995¹, kien igħid hekk:

742. (2) Ebda qorti f'Malta ma għandha ġurisdizzjoni li tistħarreg il-validità ta' xi għemil jew ħaġa oħra li tkun saret mill-Gvern jew minn xi awtorità mwaqqfa bil-Kostituzzjoni jew minn xi persuna li jkollha kariga pubblika

¹ Għandu jingħad illi l-kummenti dwar din l-eċċezzjoni li saru mis-soċjetà attriċi fin-nota tagħha tat-22 ta' Frar 2002 (*fol.* 118) huma msejsa fuq l-art. 742 kif inhu lllum u mhux kif kien fiż-żmien rilevanti, u għalhekk dawk il-kummenti huma irrelevanti.

fl-eżerċizzju tal-funzjonijiet pubbliċi tagħhom jew li tiddikjara xi għemil jew haġa bħal dawk nulli jew invalidi jew mingħajr effett, ħlief u sakemm -

- (a) dak l-għemil jew haġa ma tkunx *ultra vires*; jew
- (b) dak l-għemil jew haġa ma tkunx b'mod ċar bi ksur ta' dispożizzjoni espliċita ta' liġi miktuba; jew
- (ċ) il-forma jew il-proċedura xierqa ma tkunx giet segwita f'haġa importanti u dan in-nuqqas ikun wassal għal preġudizzju sostanzjali:

Izda għemil jew haġa li tkun fil-limitu tas-setgħat ġenerali jew speċjali ta' persuna jew awtorita m'għandhiex titqies li hi *ultra vires* kemm-il darba l-għemil jew il-haġa ma tkunx b'mod ċar u espliċitu projbita jew eskluża b'liġi miktuba.

(3) Ebda qorti f'Malta ma għandha ġurisdizzjoni li tordna lill-Gvern jew lil xi awtorità mwaqqfa bil-Kostituzzjoni jew lil xi persuna li jkollha kariga pubblika, biex tagħmel xi għemil jew haġa li tkun tappartjeni lill-funzjonijiet pubbliċi tagħha, meta dak l-egħmil jew dik il-haġa tkun fis-setgħa tagħha li tagħmel jew li ma tagħmilx; lanqas ma għandha xi qorti bħal dik ġurisdizzjoni li tiddikjara li xi għemil jew haġa hekk kif intqal qabel kellha jew ma kellhiex jew għandha jew ma għandhiex issir:

Izda għemil jew haġa għandha titqies li hi fis-setgħa ta' persuna jew awtorità li tagħmel jew li ma tagħmilx kemm-il darba ma jkunx provdut b'mod ċar u espliċitu b'liġi miktuba li l-għemil jew haġa għandha jew m'għandhiex issir.

Il-kawża hija msejsa fuq l-allegazzjoni illi kien hemm korruzzjoni ta' uffiċjal jew uffiċjali pubbliċi. Jekk tassew kien hemm korruzzjoni sar reat "bi ksur ta' dispożizzjoni espliċita ta' liġi miktuba", viz. l-art. 115 tal-Kodiċi Kriminali. Naturalment, trid tingieb prova li tassew saret korruzzjoni, iżda dan jolqot il-meritu tal-kawża u l-konvenuti ma jistgħux *a priori*, u qabel ma tista' tingieb u titqies il-prova, jistrieħu fuq l-art. 742 biex ma jħallux illi titkompla l-kawża. L-eċċezzjoni mibnija fuq l-art. 742 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili hija għalhekk miċhuda. L-eċċezzjoni ta' nuqqas ta' relazzjoni ġuridika bejn l-attriċi u wħud mill-konvenuti – *effettivamente*, eċċezzjoni ta' nuqqas ta' legittimazzjoni passiva – ukoll ma tistax tintlaqa'. L-attriċi qiegħda tgħid illi l-proċess kollu hu mċappas b'korruzzjoni, u għalhekk kull min kellu x'jaqsam

ma' xi parti tal-proċess għandu interess kemm biex jikkontesta l-allegazzjoni u kemm biex iweġeb għal dak li għamel jekk ikun għamel xi ħaġa ħażina. Naturalment, hawn ukoll trid tingieb il-prova illi tassew kull wieħed mill-konvenuti kellu sehem fil-korruzzjoni, u, safejn it-talbiet ta' l-attriċi saru kontra dawk mill-konvenuti illi kontriehom ma tkunx ingiebet prova tajba u biżżejjed, dawk it-talbiet ikollhom jiġu miċħuda. Izda din hija kwistjoni illi tolqot il-meritu, jekk it-talbiet għandhomx jintlaqgħu jew le, u ma twassalx biex il-konvenuti jew xi wħud minnhom jinħelsu *a priori* mill-ħarsien tal-ġudizzju.

Ngħaddu issa biex inqisu l-meritu.

Rajna illi l-kawża hija msejsa fuq l-allegazzjoni illi kien minħabba korruzzjoni illi l-kuntratt ingħata lil *TEG Industries Limited* minflok lill-attriċi. Għalhekk, dak li hu relevanti għall-għanijiet tal-kawża huwa dak li wassal għall-għoti tal-kuntratt, u mhux dak li ġara wara. Nuqqasijiet – jekk kien hemm – ta' *TEG Industries Limited* fit-twettiq ta' l-obbligazzjonijiet kuntrattwali lejn il-gvern, billi setgħu seħħew biss wara li ngħata l-kuntratt, strettament ma humiex relevanti għall-meritu tal-kawża, ħlief safejn jistgħu jifgħu dawl fuq x'seta' għadda qabel bejn *TEG Industries Limited* u dawk illi iġġudikaw fuq l-offerti.

Jekk, kif tgħid is-socjetà attriċi, u kif fil-fatt jidher li huwa l-każ, hemm nuqqasijiet fis-sistema ta' kif ikun ċertifikat ix-xogħol – effettivament mis-surmast ta' l-iskola li lanqas ikun jaf x'inhuma l-ispeċifikazzjonijiet² – din ċertament hija ħaġa serja, u l-awtoritajiet għandhom jaraw illi ssir xi ħaġa dwarha, iżda ma tfissirx illi l-proċess li jkun sar qabel biex intgħazlet l-offerta kien imċappas b'korruzzjoni. Tista', kif tgħid l-attriċi, tkun parti minn konfossa akbar biex min ingħata l-kuntratt għalkemm ma kienx jistħoqqlu ma jinqabadx, wara, li ta xogħol inferjuri, iżda ċertament ma hijiex prova ta' hekk.

Dan kollu għandu relevanza għall-interess ta' l-attriċi: l-attriċi jkollha interess li tmexxi b'din il-kawża jekk turi illi l-kuntratt ingħata ħażin lil *TEG Industries Limited*, iżda ma jkollhiex dak l-interess jekk turi biss illi l-kuntratt li ngħata lil *TEG Industries Limited* twettaq ħażin minn din.

² Ara x-xhieda ta' Godwin Pulis fis-seduta tat-13 ta' Novembru 1992, fol. 31.

Għalhekk, biex tirnexxi l-azzjoni ta' l-attriċi din trid turi (i) illi *TEG Industries Limited* ma kienx jistħoqqilha li tiegħu l-kuntratt, u f'adittu biss b'korruzzjoni; u (ii) jew (a) illi l-kuntratt kellu, fis-sewwa, jingħata lis-soċjetà attriċi, jew, għall-inqas, (b) illi biex għamlet l-offerta għamlet spejjeż li saru għalxejn, ladarba l-proċess tal-għażla ta' l-offerti ma sarx sew.

L-attriċi għamlet din il-prova?

Effettivament, il-provi u l-argumenti li ressqet l-attriċi jolqtu biss it-twertiq tal-kuntratt, mhux ukoll l-għoti tiegħu; dwar l-għoti tal-kuntratt għamlet biss suppożizzjonijiet mibnija fuq kalkoli dwar *costings*. Effettivament l-attriċi qiegħda tgħid illi l-offerta ta' *TEG Industries Limited* kienet irħisa wisq u lanqas tkopri l-ispejjeż biex ix-xogħol isir skond l-ispeċifikazzjonijiet, u kellu jkun ovvju illi b'dak il-prezz ma kinitx sejra tagħti xogħol tajjeb u l-offerta tagħha ma kellhiex tintgħażel; l-attriċi tkompli tirraġuna illi *TEG Industries Limited* għalhekk xaħħmet lil min iqis l-offerti biex jirrakkomanda u jagħzel l-offerta tagħha għalkemm fis-sewwa ma kellhiex tintgħażel, u komplet xaħħmet lil min jiċċertifika x-xogħol biex ma tinqabadx li għamlet xogħol f'żin. Is-soċjetà attriċi qiegħda tassumi wkoll illi, minkejja l-prezz baxx li bilkemm ikopri l-prezz tal-materjal, xorta l-kuntratt kien jiswa biżżejjed biex mhux biss isir qligħ iżda wkoll biex ikun hemm mnejn isir it-tixħim.

Dan kollu huwa possibbli, u l-logika ta' l-attriċi hija wkoll konsistenti, iżda dan ma huwiex biżżejjed għax hija meħtieġa wkoll il-prova illi x'aktarx sar hekk. Mhux biżżejjed tgħid illi "dawn l-affarijiet ma jsirux għalxejn" u twieġeb illi "mela saru minħabba korruzzjoni".

Ukoll il-perit legali, li qabel ma' l-attriċi, jibni l-argumenti tiegħu fuq nuqqasijiet li seħħew wara li ngħata l-kuntratt u waqt il-proċess ta' ċertifikazzjoni, iżda mhux fil-waqt tassew relevanti għall-meritu tal-kawża, *i.e.* il-waqt tal-għażla ta' l-offerta. Tassew illi kien imissu sar kontroll aktar metikoluż fuq it-twertiq minn *TEG Industries Limited* ta' l-obbligazzjonijiet kuntrattwali li ntrabtet bihom; tassew illi l-ispezzjonijiet waqt li kien qed isir ix-xogħol kien imisshom saru minn nies kompetenti u mhux biss minn min qies l-offerti u għamel rakkomandazzjoni dwar l-għażla; tassew illi, wara li ngħata l-kuntratt, ma kienx imisshom inbidlu speċifikazzjonijiet; tassew li dak li sar

wara l-għoti tal-kuntratt biex jassikura t-twettiq tiegħu seta' u kien imissu sar ħafna aħjar. Dan kollu iżda ma jfissirx illi l-għażla kienet ħażina u – dak li hu meħtieġ biex tirnexxi l-azzjoni ta' l-attriċi – illi l-għażla kienet ħażina speċifikament minħabba korruzzjoni. Wara kollox, din tallum ma hijiex xi forma ta' azzjoni popolari biex iġġiegħel lill-gvern u lil min daħal f'kuntratt mal-gvern iħarsu u jwettqu l-pattijiet ta' dak il-kuntratt.

Fil-fehma tal-qorti, fil-waqt li saret l-għażla ta' l-offerti, li huwa l-waqt li fih kellha tibda l-korruzzjoni biex tirnexxi l-azzjoni ta' l-attriċi, id-dnub ta' min għamel l-għażla seta' kien biss dak li jinsa illi l-irħis għali. Tassew, iżda, ma kienx hemm wisq għażla għax l-offerta tas-soċjetà attriċi, li kienet it-tieni l-irħas, xorta kienet xi għoxrin elf lira ogħla minn dak li kien *budgeted* u għalhekk ma setgħetx tingħażel dik l-offerta għax ma kienx ikun hemm mnejn isir il-ħlas. Anzi, x'aktarx illi, li kieku l-membri tal-bord irrakkomandaw offerta li taqbeż il-*budget* b'għoxrin elf lira, aktar kien jinħoloq suspett ta' korruzzjoni, għalkemm, naturalment, ma kinitx sejra tkun l-attriċi li tilmenta! Fiċ-ċirkostanzi, l-għażla ta' l-irħas offerta kienet l-aktar għażla loġika konsistenti mal-ħtieġa li ma tintefaqx lira mill-fondi pubbliċi jekk tista' tintefaqq nofs lira u tinqeda xorta. Jekk fil-fatt ma tinqediex xorta – għax ix-xogħol ikun inferjuri – dan ikun nuqqas fis-sistema ta' ispezzjoni u ta' ċertifikazzjoni biex ikun hemm garanzija li l-kuntratt jitwettaq sew, u mhux prova illi l-għażla nfisha kienet ħażina jew imċappsa b'korruzzjoni.

Għal dawnir-raġunijiet il-qorti ma hijiex sodisfatta illi saret prova illi kien hemm korruzzjoni fl-għażla ta' l-offerta ta' *TEG Industries Limited*; aktar temmen illi dik l-offerta ntgħażlet kemm għax kienet l-oħros u kemm għax l-offerta ta' l-attriċi kienet ogħla minn kemm il-gvern kien lest li jonfoq³. Effettivament, intgħażlet offerta ta' anqas minn tmenin elf lira⁴ flok waħda ta' aktar minn mija u ħamest elef lira⁵. Żgur ma tistax tgħid illi kienet għażla hekk bla għanaqal illi *res ipsa loquitur* illi kienet korrotta.

³ Ara *fol.* 61.

⁴ Lm 8,702.90

⁵ Lm 105,240.40

Tassew illi huwa validu l-argument ta' l-attriċi illi, li kieku kienet taf illi s-sistema ta' kontroll u ta' ċertifikazzjoni kien sejjer ikun laxk, u għalhekk kienet tgħaddi kwalità inferjuri, hi kienet jew tagħmel offerta orħos u hekk tirbaħ it-*tender* jew, jekk ma tridx tagħmel prodott inferjuri, ma toffri xejn u hekk ma tidholx fl-ispejjeż li għamlet biex ħejjiet l-offerta. Kien ikun ukoll argument relevanti li kieku l-attriċi ma bnietx il-kawża fuq il-premessa tal-korruzzjoni u hekk tgħabbiet bl-oneru tal-prova tal-korruzzjoni. Dik il-prova, fil-fehma tal-qorti, l-attriċi ma għamlithiex, u għalhekk l-azzjoni ma tistax tirnexxi.

Għal dawn ir-raġunijiet il-qorti taqta' l-kawża billi, wara li tiċċhad l-eċċezzjoni ta' nuqqas ta' kompetenza u ta' nuqqas ta' leġittimazzjoni passiva, tiċċhad ukoll it-talbiet ta' l-attriċi. L-ispejjeż ta' l-eċċezzjonijiet miċċhuda għandhom iħallsuhom dawk il-konvenuti li ressqu dawk l-eċċezzjonijiet; l-ispejjeż l-oħrajn kollha għandha tħallashom is-soċjetà attriċi.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----